

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 7 mars 1907, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Konungen, med begäran om framläggande af förslag till en invandringslag.

Till behandling af lagutskottet har öfverlämnats en inom Första Kammaren af herr *Lithander* väckt motion, n:o 25, däruti föreslås, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och om möjligt redan för 1908 års Riksdag framlägga förslag till en invandringslag, som hindrade invandring och bosättning här af sådana individer, hvilka kunde befaras komma att utöfva en moraliskt och ekonomiskt skadlig inverkan på svenska folket. Till stöd härför anför motionären till en början:

»Härmed anhåller jag få framlägga en motion i enahanda syfte och i hufvudsak anslutande sig till min motion n:o 30 af den 6 mars 1906, beträffande nödvändigheten af en invandringslag i vårt land. Nämda motion, hvilken bilägges, åberopar jag i allt.

Jag anser mig ingalunda — såsom här nedan närmare skall påvisas — sakna fullgoda och tungt vägande skäl för denna min förnyade framställning i ämnet, utan finner fastmera den föreliggande frågan i ännu högre grad, än hvad fallet var under förlidet år, nu synas värd sitt

stora och synnerliga beaktande och kräfva sin snara och tillfredsställande lösning, detta senare till följd af en del hithörande nya företeelser, hvilka jag beder att närmare få påpeka.

Innan jag närmare går att dels vidröra de förut af mig i motionen i fråga anförda och alltjämt såsom oförändrade kvarstående grundmotiven till min fjolårsmotion och dels framlägga bevis på de alltjämt ökade, ja, delvis riksvådliga faror, som den hittills af vederbörande myndigheter föga eller alls intet hämmade invandringen af främmande oroselement utan all gensägelse innebär, må det tillåtas mig något dröja vid min meromnämnda motions öde vid sistförflutna riksmöte.

Den hänvisades till Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 1, och är jag sagda utskotts herrar ledamöter tacksam för det synbara intresse, de behagade visa mitt framlagda förslag. Äfvenledes står jag i förbindelse till utskottets herrar ledamöter för den öfversiktliga utredning af främmande länders lagstiftning med afseende på främlingars invandring och vistelse i de respektive landen, som lämnas i utskottets utlåtande n:o 8 af den 7 maj 1906, i synnerhet som dessa utredningar ju till icke så ringa del bestyrka nödvändigheten af den lagstiftning, jag för Sveriges vidkommande önskar i ty fall se införd.

Men då utskottet i sitt utlåtande pag. 8 yttrar:

»Under inga förhållanden får utlänning — äfven om han erhållit nämnda tillstånd (Kungl. Maj:ts medgifvande att här i riket idka handels- eller fabriksrörelse, handverk eller annan handtering) — idka gårdfarihandel eller användas såsom biträde vid dylik handel», måste jag mot denna uppgift inlägga min bestämdaste gensaga, då just en dylik gårdfarihandel dagligen pågår i alla delar af riket, och det därtill så öppet och allmänt samt i de allra flesta fall alldeles obeskattad, att detta missförhållande bör vara snart sagdt allom bekant.

Klämmen i utskottets utlåtande blef, som man torde erinra sig, att min föreliggande motion icke måtte till någon Första Kammarens åtgärd föranleda. Detta sitt utlåtande stödde utskottet därpå, att Kungl. Maj:t, med anledning af den då som bäst pågående invandringen af vissa oroliga folkelement från Finland, Estland och Livland den 27 april 1906 utfärdat ett cirkulär till öfverståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen angående viss anmälningsskyldighet för främlingar m. m.

Hvad sålunda föreskrifvits skulle gälla tills vidare under innevarande (1906) år och torde således nu ha upphört att längre finna sin till-

lämpning. Och att bestämmelserna i sagda cirkulär långt ifrån voro till fyllest för att medföra den därmed åsyftade verkan: eller lugn och säkerhet för vårt lands egen befolkning och våra institutioner, skall jag äfven här nedan med färska och talande exempel inför ögonen leda i ovedersägliga bevis.

Såsom jag redan här ofvan antydt, skulle jag visst icke nu i år ha framkommit med en med min meromnämnda motion beslätad framställning, därest jag icke nu som då haft fullt klart för mig, hvilken oerhörd betydelse den nu pågående utvandringen från Sverige och den ingalunda förminskade invandringen af främlingar hit innebär för vårt land, icke blott för närvarande stund, utan äfven för kommande tider, faror så stora och öfverskådliga, att fosterlandsvännen måste intagas af de allvarligaste farhågor och största bekymmer för vårt folks och vårt lands framtid, därest icke något i tid och med kraft göres för att i möjligaste måtto förebygga båda dessa osunda och på samhällskroppen tärande företeelser.

Man har icke utan skäl sagt, att ordspråken äro nationernas visdom. I afseende på den fara, hvilken jag önskar, att regering och Riksdag måtte förebygga genom en sträng invandringslag, erinrar jag om det goda råd, som ligger i det gamla visa ordspråket: »stäm i bäcken, innan det kommer i ån». Blir vårt land en gång riktigt ymnigt hemsökt af dåliga folkelement, då är olyckans botande omöjligt.»

Motionären uttalar sig härefter om emigrationen, dess skadliga verkningar och orsaker. I denna del hänvisar utskottet till motionen.

Däruti anföres slutligen:

»Vända vi oss sedan till vår ostkust, få vi se, huru en invandring där äger rum, hvilken, ifrån att till en början ha varit endast en obetydlig rännil, redan vuxit ut till en brusande å och snart hotar att utvidgas till en förödande störtflod. Men är då inte denna invandring till fördel för vårt land och lämnar den icke ersättning för det, som väster ut strömmar ur landet, frågar måhända en och annan, som endast räknar antal, men ej undersöker det olika värdet. Visst icke! Tvärtom är denna invandring österifrån af högst skadlig inverkan, och vi skola snart finna, om vi icke redan funnit det, att sagda invandring är ägnad att fullt ut inge lika stora bekymmer och farhågor som trots utvandringen. Och

hurudan är då denna s. k. »ersättning»? I stället för våra friborna, laglydiga och på allt sätt präktiga söner, ben af vårom benom och blod af vårt blod, som västerut lämna oss, komma från östern mera eller mindre och med eller utan skäl förtryckta individer af helt annan ras, religion, bildning, uppfostran och åskådning än de hos oss rådande och gällande, individer, som uppvuxit under revolutionära, ja, anarkistiska förhållanden med dess förakt för lag och ordning och dess ringaktning af andras lif och egendom, som just är utmärkande för de slaviska folken, med ett ord moraliskt lågt stående individer, som ej kunna stämplas annat än som formligt slödder. Säkert är, att det icke är den bästa delen af ryska folket, som hit invandrar, utan snarare tvärtom.

Denna invandrings faror är af ekonomisk, social och politisk betydelse. Bland de invandrande finnes en hög procent, bestående af polska och ryska judar. När dessa, man kan tryggt säga öfver hela världen illa kända individer, hit invandra, icke ha de då för afsikt att på minsta sätt främja eller visa tacksamhet mot det land, som så beredvilligt lämnar dem icke blott en fristad, utan därjämte ett nytt fält för sina spekulationer i dumheten och beskedligheten. Sammanslutningen bland dessa judar är, som man vet, sådan, att de formligen bilda en ren liga, afsedd att ekonomiskt bekriga det kristna samhället och att suga till sig det af dem hemsökta landets näring och must. Ingen af dessa judar kommer hit för att arbeta — har man väl någonsin sett en sådan jude taga ett spadtag här? — och ingen af dem presterar här något produktivt arbete. Ett är dock visst, att den svenska handeln, särdeles minuthandeln på landet, undermineras och totalt fördärfvas af dessa parasiter, som tränga in öfverallt, anlita hela sin ras' stora förslagenhet, när det gäller att lura svenska bönder, hvilket går desto lättare, som dessa äro godtrogna och svaga för allt utländskt.

De svenskfödde bofaste idkarne af minuthandel i städerna och på landet, som bemöda sig att icke allenast göra hvar man rätt i affärer, utan ock samvetsgrant betala sina skatter, kunna omöjligen konkurrera med de ryska och polska judarne, som invandra hit och i stora sammanslutningar eller band hjälpa och lära hvarandra att drifva sin mera eller mindre ambulatoriska handel efter alldeles *motsatta* principer. Ej heller är det i längden möjligt för redbara och sträfsamma svenska köpmän att uthärda den fingerade handelsrörelse, som försiggår i förhyrda lokaler under de falska namnen af realisation för utländska konkursmassor o. dyl., men i verkligheten är ett af de många utstuderade sätten, som de större och

de mindre judiska köpmännen i förbund med hvarandra bedrifva. För dessa invandrande skarors illojala konkurrens böra väl ändå svenska köpmän skyddas, och man kan därjämte begära, att hela svenska folket måtte blifva skyddadt för den degenerering, som judeinvandringen förr eller senare medför.

Vi kunna eller böra väl ej längre blunda för händelserna i Ryssland. Judarna hafva där genom sin omänskliga utsugning af de ryska bönderna beredt dessa otroliga lidanden och ådragit sig själfva ett outsläckligt hat.

Skola vi icke här göra hvad vi kunna för att hindra ett dylikt eländes öfverflyttande hit? Det synes mig, som om detta vore för oss en bjudande plikt och en ren nödvändighet.

I socialt hänseende innebär denna invandring äfvenledes stora faror. Moralen står, som bekant, på en mycket låg ståndpunkt bland dessa individer och kan därför lätt sprida sitt gift bland de icke så få härför mottagliga svenskarne.

Och den politiska faran af denna invandring — den är sannerligen icke den minsta! Jag vill till en början endast påminna om den af en känd uppviglare här protegerade estisk-livländska kolonien i Stockholms närhet. Under den skyddande förklädnaden af »sång- och föredragsaftnar» höllo de fritt flera möten i Folkets hus. Den tillstädesvarande svenska allmänheten begrep lika litet som vår vid mötena närvarande ordningsmakt innebörden af dessa sånger och föredrag, hvilka man dock kan vara viss om voro revolutionära till såväl innehåll som syften. Rekordet slogs likväl, när den sorgliga och fast otroliga nyheten spred sig, att en mängd härför särskildt hitresta ryska revolutionärer och anarkister hade fått hålla en ett par veckor långvarig kongress i Folkets hus, där det utan all gensägelse stämplades mot ryska regeringen. Hvilken oerhörd fara för vårt land innebar icke detta, hvilket tungt ansvar ådrog sig icke den dåvarande regeringen för det den ej varit underkunnig om denna olagliga kongress och med kraft afstyrat densamma, och hvilket fattigdomsbevis gaf sig icke hufvudstadens detektiva polis, när kongressen hållits midt för dess näsa, utan att sagde polis haft väderkorn nog att uppspåra och anmäla ryssarnas och de svenska socialistchefernas tilltag?

I höstas måste man ju häkta och hemsända några finska vagabonder, hvilka sysslade med bombtillverkning och formligen planlagda finsk-ryska attentat mot ett par af hufvudstadens banker.

Kort tid därefter upptäcktes det, att ett par finnar i Norrtälje planlagt ett dylikt attentat mot en därvarande bankinrättning.

Och till sist, få vi icke dagligen i pressen läsa notiser om, huru

vildsinta finnar här i hufvudstaden, i Sundsvall etc. dragit knif mot svenskar och på andra sätt uppträdt som våldsverkare och fridstörare?

Af det här senast anförda ser man till fullo, huru litet eller alls intet effektivt Kungl. Maj:ts cirkulär af den 27 april 1906 visat sig. Och dock återopades af det tillfälliga utskottet just sagda cirkulär såsom hufvudskäl för afslag på min förra året väckta motion i ärendet.

Då nu detta temporära cirkulärs bestämmelser emellertid icke längre existera och det till full evidens visat sig vara till intet gagn, har jag desto större skäl för att nu framkomma med ett förslag, analogt med min förra motion i ämnet. I allt öfrigt hänvisar jag till denna.

Jag har härmed, som jag hoppas, fullständigt bevisat, att det är en oförsvarlig och ödesdiger försummelse vi svenskar begå mot oss själfva och våra efterkommande, ifall vi fortfarande underlåta att med all den kraft och med alla de medel, som stå oss till buds, söka hindra fortgången af ett så skadligt utbyte af folkelement som det, hvilket hos oss nu dagligen pågår.»

Vid motionen är, såsom bilaga, fogad herr Lithanders återopade motion n:o 30 vid nästlidet års riksdag angående skrifvelse till Konungen i fråga om åvägabringande af tillfredsställande anordningar beträffande utlänningars invandring till Sverige och vistelse därstädes.

Herr Lithanders ofvannämnda motion vid 1906 års riksdag behandlades, såsom han i sin förevarande framställning erinrar, af tillfälligt utskott, som afstyrkte densamma. Uti sitt utlåtande i ämnet lämnade detta utskott till en början en redogörelse för främlingslagstiftningen såväl i vissa främmande länder som ock i Sverige, och tillåter sig lagutskottet att däraf återgifva följande:

»I Norge äro genom lag om anmälan af resande och främlingar den 4 maj 1901 gifna vissa generella bestämmelser i fråga om utlänningars invandring och vistelse i Norge.

Vill någon, som icke är norsk medborgare, skaffa sig fast hemvist eller söka sitt uppehälle i Norge, är han jämlikt lagen skyldig att vid sin ankomst till landet anmäla denna sin afsikt för vederbörande polismyndighet. Finner polismyndigheten, efter pröfning af främlingens legitimationspapper, att han äger tillräckliga medel för sitt lifsuppehälle eller

att han har utsikt att kunna på hederligt sätt försörja sig, tillställer polismyndigheten honom en s. k. »Opholdsbog», hvilken berättigar honom till vistelse inom landet. En främling kan utvisas, om han underlåtit att göra nyssnämnda anmälan; om han befinnes icke kunna lämna tillfredsställande upplysningar om sin förmåga att kunna skaffa sig sitt uppehälle; om han sysslolös stryker omkring, utan att kunna styrka lofligt förvärf, eller sådana omständigheter föreligga, att anledning finnes att antaga, det han helt eller delvis skaffar sig sitt uppehälle genom straffbara handlingar.

Danmark äger en lag angående tillsyn öfver främlingar och resande m. m. af den 15 maj 1875. Förbudna att vistas inom landet äro enligt denna lag dels utländska tattare, musikanter, förevisare af djur och dylikt, akrobater, jonglörer och andra sådana personer, för så vidt de genom kringresande vilja söka sitt uppehälle, dels ock andra utländska arbetsökande personer, för så vidt de ej kunna legitimera sig med af offentlig myndighet utfärdadt dokument. Utlänningar, som icke äga hemortsrätt i Danmark och som befinnas sakna tillräckliga existensmedel, äfvensom personer, hvilka, enligt hvad nyss är nämnt, äro förbudna att vistas inom landet, skola genom polismyndigheternas försorg snarast möjligt sändas eller utvisas ur landet.

Om en utlänning, som icke äger hemortsrätt i Danmark, vill söka sitt uppehälle därstädes genom handverk eller annat kroppsarbete eller såsom tjänstehjon eller, utan att vara legitimerad handelsresande, genom någon verksamhet, som förutsätter resa eller vandring från ort till annan, skall han anmäla sig hos polismästaren i den ort, dit han först anländer. Polismästaren skall då undersöka, om främlingen kan anses vara i tillfälle att kunna och vilja söka sitt uppehälle genom lofligt arbete; vidare skola legitimationsdokumenten noga pröfvas; och slutligen skall främlingen styrka, att han antingen fått löfte om arbete eller tjänst eller att han äger tillräckliga medel att bestrida sitt nödtorftiga uppehälle under 8 dagar och därefter äga möjlighet att kunna lämna landet. Finner polismästaren vid denna pröfning, att främlingen kan tillåtas uppehålla sig i landet förses han med en »Opholdsbog»; i motsatt fall ombesörjer polismästaren främlingens sändande eller utvisande ur landet. Har främlingen erhållit »Opholdsbog», är han skyldig att uppvisa densamma å hvarje ort, som han, utom för genomresa, passerar. En ny undersökning af ungefär liknande beskaffenhet som vid utfärdandet af »Opholdsbog» företages då af

ortens polismästare, hvilken, om han finner främlingen böra få fortsätta sin resa, förser boken med en anteckning, men i annat fall aflägsnar främlingen ur landet.

Förutom i nu nämnda fall kan enhvar främling, som ej förvärfvat hemortsrätt i Danmark eller där ej haft stadigt hemvist minst 2 år, sändas eller utvisas ur landet på befallning af justitieministern, så snart främlingens uppförande därtill gifver anledning.

Tyskland äger ingen särskild främlingslag; däremot finnes i »Strafgesetzbuch» utvisning stadgad såsom en särskild straffpåföljd i vissa fall. Sålunda medför, enligt § 39, ställande under polisuppsikt den verkan för en utlänning, att han kan af högre polismyndighet utvisas ur tyska riket. (Ställande under polisuppsikt är ett straff, som jämte frihetsstraff kan ådömas för vissa gröfre brott). Vidare kan, jämlikt § 284, en utlänning, som dömts för yrkesmässigt hasardspel, af polismyndighet utvisas. Slutligen stadgas i § 362 rättighet för domstol att i vissa fall vid ådömande af »Haft» (ett slags lindrigt fängelsestraff) i fråga om utlänning förordna, att han efter utståndet straff skall öfverlämnas till polismyndighet, hvilken äger antingen hålla honom till tvångsarbete eller utvisa honom ur landet. De förbrytelser, hvilka bestraffas med »Haft», utgöras hufvudsakligen af olika former af lösdrifveri.

I fråga om rättighet för utlänning att i Tyskland drifva ambulatoriskt näringsfång är uti »Gewerbeordnung», § 56 d, stadgadt: »Utlänningar kunna erhålla tillstånd till ambulatoriskt näringsfång. Bundesrath äger att därom gifva erforderliga föreskrifter.» De af Bundesrath utfärdade stadgandena, hvilka, där ej annorlunda särskildt angifvits, hänvisa till Gewerbeordnungs föreskrifter i fråga om sådant näringsfång, tillerkänna utlänningar ungefär enahanda rättigheter som infödingar. Enligt Gewerbeordnung fordras ett af offentlig myndighet utfärdadt, vanligen för hela riket gällande tillståndsbevis, hvilket äger giltighet högst ett år och kan när som helst återtagas. Beträffande utlänning gäller emellertid dels den inskränkningen, att tillståndsbeviset endast afser ett bestämdt mindre område, dels ock att sådant bevis icke meddelas, om inom området i fråga icke finnes något behof af det utaf utlänningen utöfvade yrket eller om ett i förhållande till ortens behof stående antal tillståndsbevis för samma yrke redan utfärdats. Såsom utföware af ambulatoriskt näringsfång anses enhvar, som utom boningsorten eller dess närmaste omnejd utan fast lokal för yrkesutöfningen och utan föregående beställning i egen person bjuder

ut varor, söker beställning å varor eller hos andra än köpmän eller på andra platser än i öppna bodar uppköper varor för återförsäljning, erbjuder sig att utöfva något handtverk eller slutligen vill utföra musik, föreläsningar, teatraliska föreställningar, utan att därtill erfordras någon högre konstnärlig utbildning. Från ambulatoriskt näringsfång äro emellertid vissa varor och yrken uteslutna, sålunda må ej spritvaror, begagnade kläder och lump, guld och silfver samt fickur, värdepapper och lotterisedlar, explosiva varor samt vapen, gifter och läkemedel, nipper och bijouterier, glasögon o. d. vara föremål för ambulatorisk handel. Bland förbjudna yrken kunna särskildt nämnas utöfvande af läkekonst af icke legitimerade personer samt försäljning af varor på afbetalning i särskildt angifna fall. Äfven vissa personer äro uteslutna från ambulatoriskt näringsfång, t. ex. sådana som begått osedlighetsbrott eller äro kända för lösdrifveri och dryckenskap.

England har, såsom i motionen nämnts, nyligen erhållit en invandringslag, »the Aliens Act» af den 11 augusti 1905. Enligt denna lag får en immigrant ej landstiga, om han ej kan visa, att han innehar tillräckliga medel till eget och familjens uppehälle eller har förmåga att förvärfva sådana; om han är sinnessjuk eller idiot eller är angripen af sådan sjukdom eller har sådant lyte, som kan antagas föranleda, att han faller fattigvården eller samhället till last; om han blifvit dömd för icke politiskt brott i sådant land, med hvilket *England* har utlämningsstraktat; om slutligen mot honom utfärdats utvisningsorder enligt nu ifrågavarande lag. Emellertid må landstigning icke förvägras en immigrant på grund af brist på medel, om han kan visa, att han sökt sin tillflykt till *England* för att undgå politisk eller religiös förföljelse. — Äfven en utlänning, som redan befinner sig i *England*, kan genom utvisningsorder af inrikesministern tvingas att lämna landet, om utlänningen blifvit dömd i *England* för brott, som medför frihetsstraff, och domstolen pröfvat lämpligt att utvisningsorder må utfärdas; om utlänningen, därest han icke vistats öfver 12 månader i landet, antingen under de tre sista månaderna åtnjutit sådant fattigunderstöd, som skulle medföra förlust af valrätt till parlamentet, eller påträffats kringstrykande utan att äga medel till sitt uppehälle, eller bor tätt hoppackad med andra i osunda bostäder; samt slutligen om utlänningen blifvit dömd för icke politiskt brott i sådant land, med hvilket *England* har utlämningsstraktat.

Nu gällande invandringslag för *Nordamerikas förenta stater* är af den 3 mars 1903. Enligt denna lag är tillträde till landet förvägradt en

hvar främling, tillhörande någon af följande kategorier: idioter och sinnessjuka, fattiga; personer behäftade med vissa sjukdomar; personer straffade för svårare ej politiska brott; polygamister; anarkister eller andra personer med samhällsvådliga åsikter; prostituerade; personer hvilka under senaste året antagit erbjudande, kontrakt eller annan öfverenskommelse om utförande af arbete inom landet; samt slutligen hvarje person, hvars biljett bekostats af annan, såvida det ej kan visas, att invandraren ej tillhör någon af förenämnda utestängda kategorier. Genom dessa bestämmelser hindras dock ej tillträde till landet för sådana facklärdas arbetare, som ej finnas representerade inom landet, samt för skådespelare, artister, föreläsare, lärare och dylika personer med högre utbildning äfvensom för tjänstefolk.

Utlänningar kunna inom 2 år efter ankomsten hemsändas, om de inkommit i landet i strid mot lagen eller om de falla fattigvården till last på grund af orsaker, som förefunnits före landstigningen.

Hvad slutligen *Sverige* beträffar, är genom kungl. cirkuläret den 28 maj 1886 angående behandlingen af utlänningar, hvilka här i riket beträdas med lösdrifveri, stadgadt, att därest utländsk man eller kvinna här i riket beträdas med lösdrifveri eller genom bettlande, eller sådan förseelse, som omförmäles i 40 § 5 mom. af kungl. förordningen den 9 juni 1871 angående fattigvården, sådant nämnda mom. lyder genom kungl. förordningen den 12 juni 1885, gör sig förfallen till behandling såsom lösdrifvare, må — i händelse det land, till hvilket den ifrågavarande personen står i undersåttligt förhållande, är så beläget, att han eller hon kan dit befordras, utan att under vägen behöfva uppehålla sig å annat lands område — Konungens befallningshafvande eller öfverståthållare-ämbetet draga försorg därom, att personen på lämpligt sätt varder till sitt hemland återsänd, sedan underrättelse därom dock förut meddelats vederbörande myndighet å det ställe i nämnda land, dit personen först ankommer, men att i annan händelse än nu är nämnt, äfvensom i fall det icke med full tillförlitlighet kan utredas, hvilket land personen tillhör, frågan om hans eller hennes behandling skall till Kungl. Maj:ts pröfning öfverlämnas och personen i afbidan därå i häkte förvaras. Med norsk undersåte skall i ifrågavarande fall förfaras på enahanda sätt, som är stadgadt om utlännig. Däremot skall beträffande lösdrifvare och tiggare, som äro ryska eller finska undersåtar, den i anledning af en emellan

Sverige och Ryssland afslutad konvention utfärdad kungörelse den 16 april 1861 tillämpas.

Genom förenämnda konvention angående ömsesidigt återsändande af lösdrivvare, tiggare och förbrytare är öfverenskommet bland annat följande:

Lösdrivvare, tiggare eller förbrytare, som, född i kejsardömet Ryssland eller storfurstendömet Finland, begifvit sig till Sverige, kan, äfven utan uttrycklig begäran från ryska regeringen, återsändas till sitt fädernesland, och bör i detta fall därstädes varda emottagen, såvida han icke här i landet varit i allmän tjänst anställd eller ock för egen del härstädes lagligen idkat jordbruk eller annat näringsfång eller därest slutligen den främmande undersåten icke ingått äktenskap med svensk undersåte.

Vidkommande frågan om möjlighet för utlänning att här i landet drifva handelsverksamhet, särskildt ambulatorisk, är att erinra om bestämmelserna i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864 med däri senare gjorda ändringar. Enligt 26 § af nämnda förordning äger ej utlänning här i riket idka handels- eller fabriksrörelse, handverk eller annan handtering, för så vidt han ej på ansökning erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd. Under inga förhållanden får utlänning — äfven om han erhållit nyss nämndt tillstånd — idka gårdfarihandel eller användas såsom biträde vid dylik handel. Ej heller får utlänning verkställa varurealisation eller användas såsom biträde därvid, utan att Kungl. Maj:t på grund af ingången traktat därtill gifvit lof.»

Efter att häruppå hafva erinrat om lagtima Riksdagens år 1905 skrifvelse n:o 61, däri Riksdagen hos Kungl. Maj:t anhöll, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga sådan ändring i förordningen om utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, att genom vanlig anmälan om idkande af handelsrörelse ej måtte förvärfvas rättighet att utan iakttagande af därför stadgade villkor, idka handel af sådan tillfällig beskaffenhet, som i 10 § af berörda förordning afsåges (realisation och gårdfarihandel), och efter att hafva påpekat, hurusom de lagstiftningsåtgärder, hvilka i anledning af denna skrifvelse kunde förväntas, äfven skulle beröra utläningar här i riket, som på i skrifvelsen omförmäldt sätt sökte kringgå lagens bestämmelser i fråga om rätten att idka ambulatorisk handel, omnämnde det tillfälliga utskottet, att Kungl. Maj:t, med anledning af då pågående invandring af vissa oroliga folkelement från Finland, Estland och

Livland, den 27 april 1906 utfärdat ett cirkulär till öfverståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen angående viss anmälnings-skyldighet för främlingar m. m., hvilket cirkulär är af följande lydelse:

»Med hänsyn därtill att under de senaste månaderna ett större antal personer i följd af tilldragelserna i ryska riket därifrån begifvit sig hit till landet, vilje Vi härmed anbefalla rikets polismyndigheter att förstärka de främlingar, som af nämnda anledning inkommit till riket eller härefter anlända, att ofördröjligen hos vederbörande polismyndighet anmäla namn, yrke och hemort, äfvensom uppgifva ej mindre bostad och förvärfsmöjligheter här i landet, än ock, där ombyte af bostad sker, den nya bostaden.

Det åligger polismyndigheten att på lämpligt sätt fästa dessa främlingars uppmärksamhet därpå, att de icke äga någon ovillkorlig rätt att uppehålla sig här i landet och särskildt äro underkastade risken att varda utvisade från riket, icke blott om de begå något, som strider mot lag eller allmän ordning, eller underlåta att fullgöra nämnda anmälnings-skyldighet eller om sig lämna falska uppgifter, utan äfven om de på ett eller annat sätt blanda sig i här i riket förekommande politiska meningstrider eller sociala tvister.

Och har polismyndigheten att, när främling, hvarom här är fråga, icke ställer sig till efterrättelse hvad sålunda förordnats, därom genast hos Oss göra anmälan.

Hvad sålunda föreskrifvits, hvilket skall gälla tillsvidare under innevarande år, hafven I att Eder underlydande polismyndigheter meddela.»

Då sålunda Kungl. Maj:t i ett speciellt fall funnit sig äga befogenhet att, äfven utan särskild lagstiftning i ämnet, vidtaga de åtgärder, som påkallats af en föga eftersträfvansvärd invandring, samt då myndigheterna, därest gällande författningar effektivt tillämpades, kunde förhindra såväl att utländska lösdrifvare kvarstannade i landet, som ock att utlänningar i allmänhet här i riket befattade sig med realisation och gård-farihandel, och då därjämte Riksdagen redan år 1905 uttalat önskvärheten af förändrad lagstiftning i ändamål att förhindra ett kringgående af lagens bestämmelser i fråga om dylik ambulatorisk handelsverksamhet, fann det tillfälliga utskottet, som emellertid till fullo behjärtade det med motionen afsedda syftet, några särskilda åtgärder uti ifrågavarande afseende från Riksdagens sida icke för det dåvarande erforderliga. Utskottet afstyrkte alltså motionen, och Första Kammaren godkände denna hemställan.

Bland de olika områden, inom hvilka den senare tiden medfört ett förut knappt anadt uppsving, intager kommunikationsväsendet ett synnerligen framskjutet rum. Samfärdseln mellan länder, som hittills på grund af sitt inbördes geografiska läge haft föga eller ingen beröring med hvarandra, har härigenom väsentligen underlättats, hvaraf ock blifvit följden, att omsättningen af medborgare mellan de olika länderna antagit intensivare karaktär, och att antalet individer, som för längre eller kortare tid slå sig ned i främmande land, i väsentlig grad ökats.

Äfven vårt land har icke varit oberört häraf. Invandringen hit har på de senare åren antagit ganska afsevärda dimensioner. Enligt den senast utkomna officiella statistiken (för år 1903), har immigranternas antal under de sista år, densamma omfattar, uppgått till omkring 7,000 à 8,000 årligen, och det torde vara berättigad anledning antaga, att den verkliga siffran är betydligt högre, då gifvetvis de till grund för statistiken liggande officiella uppgifterna ej kunnat omfatta alla invandrare. Att på den allra sista tiden särskildt ryska folkelement i stor omfattning hit inkommit, torde vara allmänt bekant.

Det är uppenbart, att de folkkategorier, som sålunda invandra, äro af mycket olikartad beskaffenhet. Ärliga och fullt hederliga förvärfsuppsåt i förening med oförvållade svårigheter i hemlandet drifva tvifvelsutan mången att i främmande land söka ett bättre lifsuppehälle. I andra fall åter är motivet af mindre god beskaffenhet och invandrarens medborgerliga egenskaper af lägre värde. Att immigrationen kan vara förbunden med vissa olägenheter för det land, dit den sker, torde ej kunna förnekas. Utskottet vill ock med afseende å förhållandena hos oss söka visa, att i några fall så är händelsen.

Ur ekonomisk synpunkt har redan motionären framhållit immigrationens skadliga verkningar i angifvet fall och antydtt, hurusom många hit invandrande utlänningar söka förvärfva sitt uppehälle genom att på ett mot redbare svenske handelsmän illojalt sätt utöfva en affärsverksamhet, hvilken ofta ej heller är till den köpande allmänhetens bästa. Invandrande arbetssökande utlänningar kunna i vissa fall obehörigen bidra till att försämra svenske arbetares utsikt till förvärf. Särskildt i de norra delarna af vårt land besökas kusttrakterna regelbundet hvarje vår af arbetssökande finnar, hvilka på hösten återvända hem, och lärer denna invandring, enligt hvad inom utskottet vitsordats, i nyssnämnda afseende icke vara utan olägenhet. Då de invandrande därjämte oftast sakna hvarje

tillgång, är risken betydlig, att de falla fattigvården till last, hvilket också ofta lär inträffa.

Såsom ofvan nämnts, tillhöra de som invandra i mångt fall ej de bästa folkkategorierna. Erfarenheten hos oss har ock bekräftat detta. Oroliga och för lugnet i hemlandet störande individer nödgas ofta utvandra och då de flesta af de främmande länder, dit de söka inträde, redan genom lagbestämmelser skyddat sig mot immigranter af denna art, ligger det i sakens natur, att dessa sämre element uppsöka och öfverskrida våra för dem öppna gränser. Att utlänningar af sådan beskaffenhet, som sysslösa ströfva omkring i landet från ort till annan, skola utöfva ett dåligt inflytande, lär vara visst.

Af det sålunda anförda torde framgå, att det föreliggande ämnet är af icke obetydlig vikt, och att ett tillfredsställande ordnande af invandringen till landet är en betydelsefull angelägenhet för lagstiftningen. Att principiella betänkligheter icke kunna resas mot en invandringslag, synes utskottet gifvet. Det torde vara en inom statsrätten allmänt godkänd sats, att hvarje själfständig stat inom sitt territorium äger den fullständiga myndigheten att ordna förhållandena med afseende å samtliga de individer, in- eller utländska, som å dess område uppehålla sig, och där en inskränkning i detta ordnande föreligger, har staten frivilligt genom lagar eller traktater medgifvit densamma. Såsom af den föregående framställningen synes, hafva ock många främmande länder genom invandringslagar eller på annat sätt sökt ordna sådana utlänningars förhållanden, som önska uppehålla sig å främmande områden, och äfven i vårt land hafva ju vissa bestämmelser i sådant syfte åvägabragts. Förut omnämnda cirkulär den 28 maj 1886 samt det den 27 april 1906 utfärdade cirkulär, hvilket enligt cirkulär den 21 sistlidne december skall gälla tillsvidare under detta år, innehålla de hufvudsakliga bestämmelserna i förevarande afseende. Men dessa i administrativ väg utfärdade bestämmelser kunna, äfven om man bortser därifrån att sistnämnda cirkulär gäller endast tillsvidare under innevarande år, icke anses tillfyllestgörande för vinnande af det uppställda önskningsmålet.

Enligt 1886 års cirkulär kunna visserligen utlänningar, hvilka inom landet göra sig förfallna till behandling såsom lösdrifvare, genom polismyndigheternas försorg återsändas till sitt hemland, i händelse det land, till hvilket den ifrågavarande personen står i undersåtligt förhållande, är så beläget, att han eller hon kan dit befordras, utan att under vägen behöfva uppehålla sig å annat lands område; och då sådant förhållande

äger rum, sker ock återsändande, åtminstone i de flesta fall. I annan händelse äfvensom i fall icke med full tillförlitlighet kan utredas, hvilket land personen tillhör, skall frågan om hans behandling till Kungl. Maj:ts pröfning öfverlämnas och personen i afbidan därå i häkte förvaras. Det inses lätt, hvilka svårigheter tillämpningen af dessa sistnämnda föreskrifter skola förorsaka, särskildt då, såsom ofta för att icke säga oftast är fallet, den anhållne utlänningsen icke ens själf vet eller åtminstone ej kan förmås tillförlitligt uppgifva, till hvilket land han står i undersåtligt förhållande. Myndigheterna måste därför ofta stå alldeles maktlösa mot alla zigenaresällskap, positivspelare och många andra, hvilka få fritt inkomma och därefter ströfva omkring i landet, uppehållande sig med mera eller mindre förstucket tiggeri, till dess de, såsom ofvan är antydt, slutligen måste af fattigvården omhändertagas. Enda möjligheten att befria landet från sådan immigration torde vara att genom polismyndigheterna i rikets gränsstationer hindra dessa för trefnaden inom samhället menliga, oftast medellösa individer att inkomma. Andra fall, då förhindrande af tillträde kunde vara önskligt, äro i motionen och här ofvan vidrörda. Förutnämnda cirkulär den 27 april och 21 december 1906 innehålla väl föreskrifter om förfaringssättet mot vissa utlänningsar, sedan de redan inkommit, men gifva icke polismyndigheterna befogenhet att, då skäl därtill kunde förefinnas, vägra tillträde. Ifråga om uppsikt öfver inkomna utlänningsars åtgöranden och verksamhet, där sådan kan vara nödig, samt polismyndigheternas befogenhet i detta hänseende, finnas inga andra bestämmelser än de tämligen knapphändiga föreskrifterna uti sistnämnda cirkulär.

Uppenbarligen bör dock vid lagstiftning uti nu antydd riktning den största varsamhet iakttagas, så att icke den internationella samfärdseln obehörigen hindras och försvåras eller dugande och behöfliga arbetskrafter afhållas från användning inom landet. Därför måste i lag noga bestämmas och begränsas de fall, då underordnad polismyndighet må vara berättigad på eget ansvar afvisa utlännings, som vill i riket inkomma, eller meddela honom tillstånd att under vissa villkor sig här uppehålla. I vissa fall torde pröfningen af sådana frågor böra ankomma på öfverordnad polismyndighet. Kan åter fråga om utlännings behandling på något sätt beröra landets förhållande till främmande makt, torde i allmänhet, såsom nu iakttages, sådan fråga böra öfverlämnas till Kungl. Maj:ts omedelbara pröfning.

Med stöd af hvad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelser, hvarigenom för landet skadlig invandring, såvidt möjligt, må hindras, samt i öfrigt utlänningars inflyttning och bosättning inom landet på lämpligt sätt ordnas.

Stockholm den 7 mars 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservation

af herrar *Zetterstrand*, *C. P. Jansson* i Edsbäcken, *Widén* och *B. P. Ersson*:

»Då vi icke funnit lämpligt, att i anledning af ifrågavarande motion framställning göres om lagstiftning i detta grannliga ämne, och då därtill kommer, att vissa administrativa bestämmelser i ämnet redan blifvit meddelade samt man uppenbarligen måste förutsätta, att regeringen, hvilken af invandringsfrågan närmast beröres, äfven framgent skall ägna densamma nödig uppmärksamhet och, därest förhållandena sådant påkalla, underställa densamma Riksdagens pröfning, hemställa vi,

att förevarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.»

Herrar *Cederberg*, *Lindhagen* och *Nordin* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.